

Μουσικά Σχολεία – Οικογένεια – Μαθητές. Μια αρμονική συνήχηση

Σπύρος Σιάσος
Καθηγητής Μουσικής, Μουσικό Σχολείο Ιλίου
siasospyros@yahoo.gr

Έρευνες έχουν δείξει, ότι η δημιουργία και η ανάπτυξη επικοινωνιακών δεσμών μεταξύ σχολείου και οικογένειας συμβάλει στη γνωστική, συναισθηματική και ψυχοκινητική πρόοδο των μαθητών, στην υποστήριξη της οικογένειας και στην αποτελεσματική λειτουργία του σχολείου. Επιπρόσθετα, σχετικές έρευνες έχουν αναδείξει ότι το σχολείο αφενός μεν διαμορφώνει αξίες και πρότυπα στους μαθητές, αφετέρου δε ο ειδικός χαρακτήρας του καθορίζει εν πολλοίς την κατεύθυνση της επαγγελματικής μόρφωσης που θα λάβει ο μαθητής. Στο πλαίσιο αυτό, θα παρουσιαστούν αναλυτικά δύο εμπειρικές έρευνες που εξετάζουν το κλίμα και τον ειδικό χαρακτήρα των Μουσικών Σχολείων ως παράγοντες που επιδρούν στις σχέσεις σχολείου-οικογένειας και στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις των μαθητών. Η πρώτη έρευνα διεξήχθη σε δείγμα 143 καθηγητών, μουσικών και γενικών μαθημάτων, από 21 Μουσικά Σχολεία και η δεύτερη σε δείγμα 120 μαθητών/τριών του Μουσικού Σχολείου Ιλίου. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί είναι σε υψηλό βαθμό ικανοποιημένοι από το επίπεδο της συνεργασίας του σχολείου με τους γονείς των μαθητών, γεγονός που συμβάλλει στην αποτελεσματική λειτουργία των Μουσικών Σχολείων καθώς και ότι μαθητές θεωρούν ότι το κλίμα και ο ειδικός χαρακτήρας του σχολείου επιδρούν θετικά στη διαδικασία λήψης των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών αποφάσεων τους.

Λέξεις κλειδιά: Μουσικά Σχολεία, σχέσεις σχολείου-οικογένειας, επικοινωνία, λήψη εκπαιδευτικών και επαγγελματικών αποφάσεων.

Music Schools-Family -Students. A consonant chord

Spyros Siasos
Music Educator, Music School of Ilion
siasospyros@yahoo.gr

Research has shown that the creation and development of communicative and cooperative ties between the school and the family contributes to the cognitive, affective and psychomotor student progress and to support educators, family and general the educational process. In addition, research has highlighted that, on the one hand, the school shapes values and standards for pupils and, on the other hand, its specific character, determines in many ways the direction of the professional education the student will receive. In this context, two empirical researches examining the climate and the specific nature of the Musical Schools as a factor affecting the school-family relationships and the educational and professional decisions of the pupils will be presented in detail. The first survey was conducted in a sample of 143 teachers, musical and general lessons, from 21 musical schools and the second in a sample of 120 students of the Ilion Music School. The analysis results show that teachers Music schools are highly satisfied with the cooperation of the school with the students and parents that the success of such cooperation contribute to the effective functioning of Music Schools. Also, the analysis shown that the parents agree with the plans of their children and the characteristics of the Public Music Schools affect the decision-making process in a positive way.

Keywords: Music Schools, Family-school relations, communication, Educational and career decision-making.

Εισαγωγή

Το παρόν άρθρο αποτελεί συμπύλημα δύο ερευνών που έχουν διενεργηθεί τα έτη 2016 και 2017 στο πλαίσιο μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών (Σιάσος, 2016 και 2017), με επίκεντρό τη λειτουργία και την αποτελεσματικότητα των Μουσικών Σχολείων. Ειδικότερα, θα εστιάσει στην επίδραση του κλίματος και του εξειδικευμένου χαρακτήρα των Μουσικών Σχολείων στους καθηγητές, στους μαθητές, στις οικογένειες των μαθητών και κατ' επέκταση στην κοινωνία.

Η πρώτη μελέτη διερευνά τις στάσεις και τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών των Μουσικών Σχολείων για τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας, ως παράγοντα αποτελεσματικότητας των εν λόγω σχολικών μονάδων (Σιάσος, 2016). Η δεύτερη διερευνά τους παράγοντες που επιδρούν στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις των μαθητών της Β' και Γ' Λυκείου των Μουσικών Σχολείων (Σιάσος, 2017).

Σχέσεις Σχολείου - Οικογένειας

Το σχολείο, ως μια κοινωνική οργάνωση, αποτελεί ένα ανοιχτό σύστημα, το οποίο επηρεάζει και επηρεάζεται από το ευρύτερο περιβάλλον στο οποίο λειτουργεί και υπάρχει (Σαϊτής, 2007a· Lunenburg, 2010). Υπό αυτή την έννοια, οι σχέσεις που αναπτύσσονται και διατηρούνται μεταξύ σχολείου και οικογενειών των μαθητών, ως αλληλεπιδρώντα υποσυστήματα, επηρεάζουν τόσο την ποιότητα της εκπαίδευσης που παρέχεται στους μαθητές όσο και τη λειτουργία της ίδιας της οικογένειας. Έρευνες έχουν αναδείξει τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η δημιουργία και η ανάπτυξη επικοινωνιακών δεσμών μεταξύ σχολείου και οικογένειας στη γνωστική, συναισθηματική και ψυχοκινητική πρόοδο των μαθητών, στην υποστήριξη της οικογένειας και στην αποτελεσματικότητα του σχολείου (Thompson 1997, ό.α. στο Σαϊτής, 2007b· Πνευματικός, κ.ά., 2008· Valli et al., 2013).

Μία ανοιχτή, συχνή και ποιοτική επικοινωνία που θα αναπτυχθεί, βοηθάει γονείς και εκπαιδευτικούς να ανταλλάσουν πληροφορίες για τις προσδοκίες, την πρόοδο, τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών ενισχύοντας τη μάθηση τους, να συνδιαμορφώνουν κοινούς στόχους, να παίρνουν κοινές αποφάσεις και να αποφεύγουν τις παρανοήσεις (Christenson & Sheridan, 2001, ό.α. στο Κιρκιγιάννη, 2012). Επίσης, οι γονείς μέσα από την εμπλοκή τους με το σχολείο αποκτούν πρόσθετες δεξιότητες για την υποστήριξη των παιδιών τους στο σπίτι, με αποτέλεσμα τη βελτίωση του ενδοοικογενειακού κλίματος και σχέσεων και την ενίσχυση της αίσθησης της αποτελεσματικότητάς τους ως προς την άσκηση του γονεϊκού τους ρόλου (Μυλωνάκου-Κεκέ, 2009).

Προφίλ λήψης εκπαιδευτικών και επαγγελματικών αποφάσεων

Η λήψη ακαδημαϊκών και κατ' επέκταση επαγγελματικών αποφάσεων είναι από τις πιο σημαντικές διαδικασίες που καλούνται να φέρουν εις πέρας οι μαθητές κατά την περίοδο της εφηβικής και μεταεφηβικής ηλικίας τους, καθώς από τις αποφάσεις αυτές

θα εξαρτηθεί η μελλοντική απορρόφηση τους στην αγορά εργασίας, ο βαθμός της επαγγελματικής ικανοποίησης και επιτυχίας τους και το επαγγελματικό επίπεδο που θα κινηθούν (Δημητρόπουλος, 2007).

Οι παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις αυτές μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε τρεις ομάδες: i) τα προσωπικά χαρακτηριστικά του ατόμου είτε βιολογικά/κληρονομικά π.χ. το φύλο, οι κλίσεις, η σωματική διάπλαση κ.ά. είτε επίκτητα π.χ., οι αξίες, τα κίνητρα κ.ά., ii) τους περιβαλλοντικούς παράγοντες π.χ. οικογένεια, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, Μ.Μ.Ε. κ.ά. και iii) τους παράγοντες που σχετίζονται με την απόφαση π.χ. τυχαία γεγονότα, οικονομική κρίση, διαθέσιμες πληροφορίες κ.ά. (Δημητρόπουλος, 2007· Goldstein & Hogarth, 1997).

Γεγονός είναι ότι, κάθε μαθητής έχει τη δική του αντίληψη, στρατηγική και τις δικές του ιδιαιτερότητες, με αποτέλεσμα να συμπεριφέρεται με διαφορετικό τρόπο είτε λογικά είτε συναισθηματικά κατά τη διαδικασία λήψης των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών αποφάσεών του (Δημητρόπουλος, 2007· Pervin & John, 1999). Επιπρόσθετα, έρευνες έχουν αναδείξει τη συμβολή των εκπαιδευτικών και εν γένει του σχολείου, μέσω του κοινωνικού και εκπαιδευτικού του ρόλου, στην επαγγελματική ανάπτυξη των μαθητών και στη διαμόρφωση των επαγγελματικών τους προτιμήσεων (Μπίκος, 2011· Μωυσιάδου, 2012).

Οι Gati, Landman, Davidovitch, Asulin-Peretz και Gadassi (2010) υποστήριξαν ότι όταν ο Σύμβουλος Επαγγελματικού Προσανατολισμού γνωρίζει μια ποικιλία χαρακτηριστικών, αντί του ενός κυρίαρχου χαρακτηριστικού, αποκτάει πιο λεπτομερή εικόνα για το πώς το άτομο παίρνει αυτές τις αποφάσεις. Κατ' αυτή τη διαπίστωση δεν αναφερόμαστε σε τρόπο (style) αλλά σε προφίλ (profile) λήψης εκπαιδευτικής και επαγγελματικής απόφασης, το οποίο αναφέρεται αφενός μεν στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ατόμου και αφετέρου δε στους εξωτερικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδικασία λήψης απόφασης (Σιδηροπούλου-Δημακάκου, 2009). Το ερευνητικό εργαλείο που διερευνά το προφίλ λήψης απόφασης είναι το Career Decision-Making Profile Questionnaire (CDMP) (Gati et al., 2010). Το CDMP, μεταφράστηκε και προσαρμόστηκε στα ελληνικά από τους Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Αργυροπούλου & Δρόσος (2011). Κατά τη διερευνητική ανάλυση των παραγόντων του ερωτηματολογίου αναδείχθηκαν επτά προφίλ λήψης απόφασης: i) Ταχύτητα λήψης της τελικής απόφασης, ii) Συλλογή και Επεξεργασία Πληροφοριών, iii) Επιθυμία να ευχαριστήσεις τους άλλους – Εξάρτηση, iv) Αναζήτηση συμβουλής από άλλους, v) Εσωτερική Έδρα Ελέγχου, vi) Επιδίωξη για το ιδανικό επάγγελμα και vii) Προθυμία για συμβιβασμό.

Μεθοδολογία – Περιγραφή του Δείγματος

Η πρώτη έρευνα που θα παρουσιαστεί είναι ποσοτική, διενεργήθηκε το δεύτερο τρίμηνο του 2016 και διερευνά τις στάσεις και τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας ως παράγοντα αποτελεσματικής λειτουργίας των Μουσικών Σχολείων. Η συλλογή των δεδομένων έγινε με χρήση πρωτότυπου ερωτηματολογίου. Το μέγεθος του δείγματος είναι 143 εκπαιδευτικοί (43.36% άνδρες και 56.64% γυναίκες) όλων των ειδικοτήτων από 21 Μουσικά Σχολεία της χώρας μας (47,72% του συνόλου των 44 Μουσικών Σχολείων που λειτούργησαν το σχολικό έτος

2015-2016). Οι εκπαιδευτικοί με ειδικότητα μουσικής αντιστοιχούν σε ποσοστό 46.15%. Το 72% περίπου των εκπαιδευτικών του δείγματος είναι μόνιμοι και σχεδόν ένας στους τέσσερις εκπαιδευτικούς είναι αναπληρωτής.

Η δεύτερη έρευνα είναι επίσης ποσοτική και εξετάζει τους παράγοντες που επιδρούν στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις των μαθητών της Β' και Γ' Λυκείου του Μουσικού Σχολείου Ιλίου. Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε αποτελείται από τρία διακριτά μέρη που διερευνούν i) τον βαθμό που επηρεάζει η οικογένεια και η Συμβουλευτική Επαγγελματικού Προσανατολισμού τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις των μαθητών, ii) το προφίλ λήψης απόφασης των μαθητών (με χρήση του ερωτηματολογίου CDMP) και iii) τον βαθμό και τον τρόπο που ο ειδικός χαρακτήρας και το κλίμα των Μουσικών Σχολείων επηρεάζει τις αποφάσεις αυτές. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 118 μαθητές/τριες (38.7% αγόρια και 53% κορίτσια) της Β' και Γ' Λυκείου (ποσοστό 53% και 47% αντίστοιχα) του Μουσικού Σχολείου Ιλίου.

Στη συνέχεια, θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα των δύο παραπάνω ερευνών, που αφορούν το κλίμα και τον ειδικό χαρακτήρα των Μουσικών Σχολείων και ο βαθμός που οι παράγοντες αυτοί επηρεάζουν τους καθηγητές, τους μαθητές και τους γονείς.

Αποτελέσματα

Σύμφωνα με τα πορίσματα της πρώτης έρευνας, ο βαθμός ικανοποίησης των εκπαιδευτικών για την υφιστάμενη συνεργασία του σχολείου τους με τους γονείς των μαθητών, είναι από μέτριος έως υψηλός για το 96.5% του δείγματος. Αντίστοιχα, υψηλό είναι το ποσοστό των καθηγητών που πιστεύουν ότι η συνεργασία αυτή συμβάλει θετικά στην αποτελεσματική λειτουργία του σχολείου (85% του δείγματος) και ότι συντελεί στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και κατ' επέκταση στην καλύτερη μάθηση των μαθητών (82% του δείγματος), γεγονός που συμφωνεί με πλήθος αντίστοιχων ερευνών (Antonopoulou et al., 2011· Πνευματικός κ.ά., 2008· Γεωργίου, 2000).

Επίσης, οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι η «αντιμετώπιση προβλημάτων στη λειτουργία του σχολείου» με ποσοστό 52.4% και η «οργάνωση καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων» με ποσοστό 51.0%, είναι τα πιο συχνά θέματα που περιλαμβάνει η συνεργασία τους με τους γονείς. Σε αντίθεση με πορίσματα άλλων ερευνών, στα οποία i) η εμπλοκή των γονέων καταγράφεται ως «η προκαθορισμένη παρουσία τους σε συζητήσεις με τους εκπαιδευτικούς» και η «ελεγχόμενη» συμμετοχή τους σε δράσεις του σχολείου (Μανωλίτσης, 2004· Πνευματικός κ.ά., 2008) και ii) η συνεργασία του σχολείου με τον θεσμικό εκπρόσωπο των γονέων, δηλαδή τον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων, ως μια τυπική νομιμοποιητική επικοινωνία και συνεργασία (Παπαγεωργάκης, 2006· Συμεού, 2008), στα Μουσικά Σχολεία η παρουσία των γονέων ήταν και εξακολουθεί να είναι κομβικής σημασίας για το παρόν και το μέλλον τους. Είναι γεγονός ότι, οι γονείς και ο Σύλλογος Γονέων, σε τοπικό και πανελλήνιο επίπεδο, συμπαρίστανται ενεργά στο σχολείο, με παραστάσεις και υπομνήματα προς το Υπουργείο, τους υπεύθυνους φορείς και τα ΜΜΕ για λειτουργικά προβλήματα που απασχολούν τα Μουσικά Σχολεία ανελλιπώς, από την

ίδρυσή τους έως και σήμερα. Τέτοια προβλήματα είναι η μεταφορά των μαθητών με λεωφορεία και Ε.Δ.Χ. αυτοκίνητα (ΤΑΧΙ), η καθημερινή σίτιση, η πρόσληψη μόνιμων καθηγητών μουσικών ειδικοτήσεων (Το Βήμα, 2010) και προσφάτως η επιχειρούμενη αλλαγή του Ιδρυτικού Νόμου των Μουσικών Σχολείων (Το Βήμα, 2018).

Επιπρόσθετα, το δεύτερο μεγάλο ποσοστό που καταλαμβάνει η απάντηση «συνεργασία για την οργάνωση καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων», είναι απολύτως κατανοητό λόγω του μεγάλου αριθμού μουσικών-καλλιτεχνικών εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται στα Μουσικά Σχολεία κάθε σχολική χρονιά έναντι των άλλων δημόσιων σχολείων. Οι γονείς, εκτός από την υλικοτεχνική, την οικονομική και την τεχνική βοήθεια που προσφέρουν, πολλές φορές λαμβάνουν και οι ίδιοι μέρος σε εκδηλώσεις του σχολείου, αφού πολλοί από αυτούς ασχολούνται είτε ερασιτεχνικά είτε επαγγελματικά με τη μουσική ή άλλες τέχνες.

Όσον αφορά τις διαφορές των απόψεων των εκπαιδευτικών μουσικής ειδίκευσης με εκπαιδευτικούς άλλων ειδικοτήτων, εντοπίστηκε ότι οι εκπαιδευτικοί με ειδικότητα μουσικής έχουν, στατιστικώς σημαντικά ($t=-2.10$, $pn=0.037<0.05$), χαμηλότερη μέση τιμή ($M=3,62$) ως προς την ικανοποίηση του επίπεδου συνεργασίας μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας, σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς γενικών μαθημάτων ($M=3,91$). Ένας λόγος που μπορεί να εξηγήσει αυτή τη διαφορά, είναι το μεγάλο ποσοστό αναπληρωτών και ωρομισθίων καθηγητών μουσικής, οι οποίοι λόγω αφενός μεν της ελαστικής σχέσης εργασίας και αφετέρου δε της συχνής μετακίνησής τους κάθε χρονιά από σχολείο σε σχολείο, δεν επενδύουν συναισθηματικά στο σχολείο και δεν αναπτύσσουν σχέσεις με τους γονείς των μαθητών στον βαθμό που δημιουργούν οι συνάδελφοί τους, μόνιμοι καθηγητές άλλων ειδικοτήτων.

Αντίστοιχα θετικά αποτελέσματα για την επίδραση του κλίματος και του ειδικού χαρακτήρα των Μουσικών Σχολείων στους μαθητές διαπιστώθηκαν και στη δεύτερη έρευνα.

Οι μαθητές/τριες σε ποσοστό 61,3% θεωρούν, ότι το κλίμα και ο ειδικός χαρακτήρας του Μουσικού Σχολείου καθώς και η φοίτησή τους σε αυτό, τους έχει επηρεάσει θετικά στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις τους. Αναντίρρητα, το σχολείο διαμορφώνει αξίες και πρότυπα στους μαθητές και καθορίζει την κατεύθυνση της επαγγελματικής μόρφωσης που θα λάβει ο μαθητής μέσα από τον ειδικό χαρακτήρα του (Κασσωτάκης, 1999). Στην παραπάνω διατύπωση κυμάνθηκαν και οι απαντήσεις των μαθητών στην ανοιχτού τύπου ερώτηση «με ποιο τρόπο το Μουσικό Σχολείο σας επηρέασε στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές σας αποφάσεις;» όπου οι περισσότερες απαντήσεις περιγράφονται από τις προτάσεις «η φοίτησή μου στο Μουσικό Σχολείο με ενέπνευσε να ασχοληθώ επαγγελματικά με τη μουσική», «ενημερώθηκα για τις σχολές μουσικής και τα επαγγελματικά τους δικαιώματα από πρώτο χέρι», «γνώρισα το επάγγελμα του μουσικού» και «θα μου δώσει τη δυνατότητα να συνδυάσω το επάγγελμα που θα επιλέξω με τη μουσική». Επίσης ένα μικρό ποσοστό μαθητών ανέφερε πως το κλίμα του σχολείου και η συναναστροφή με τους καθηγητές, τους βοήθησε να αναπτύξουν έναν δημιουργικό τρόπο σκέψης και να αποκτήσουν περισσότερη αυτοπεποίθηση στις αποφάσεις τους.

Επιπρόσθετα, η επιρροή του ειδικού χαρακτήρα του Μουσικού Σχολείου στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις των μαθητών/τριών διαφαίνεται και

από την πρόθεση τους να επιλέξουν τμήματα Μουσικών Σπουδών ως πρώτες επιλογές στο μηχανογραφικό δελτίο προτιμήσεων για την εισαγωγή τους στη τριτοβάθμια εκπαίδευση σε ποσοστό 28,6%, καθώς και από το γεγονός, ότι οι υπόλοιποι μαθητές οι οποίοι έχουν επιλέξει άλλη εκπαιδευτική κατεύθυνση επιθυμούν να εργαστούν ως μουσικοί παράλληλα με τις σπουδές τους σε ποσοστό 79,66%. Οι παραπάνω προτιμήσεις των μαθητών περιγράφουν τον σκοπό των Μουσικών Σχολείων, όπου σύμφωνα με τον Ιδρυτικό Νόμο είναι «η προετοιμασία και η κατάρτιση των νέων που επιθυμούν να ακολουθήσουν την επαγγελματική κατεύθυνση της μουσικής χωρίς να υστερούν σε γενική παιδεία, εάν τελικά επιλέξουν άλλο τομέα επιστημονικής ή επαγγελματικής έκφρασης» (Ν.1824-ΦΕΚ 296/30-12-1988).

Σε αυτό το πλαίσιο κινήθηκαν και οι απαντήσεις των μαθητών/τριών στο ερωτηματολόγιο CDMP. Όπως παρατηρείται στον Πίνακα 1, στον παράγοντα «Επιδίωξη για το ιδανικό επάγγελμα» σημειώθηκε υψηλή βαθμολογία (M=5,48) ενώ στον παράγοντα «Προθυμία για συμβιβασμό», κατά τον οποίο οι μαθητές/τριες δείχνουν ότι δεν σκέφτονται να στραφούν σε εναλλακτικές εκπαιδευτικές και επαγγελματικές λύσεις σημειώθηκε σχετικά χαμηλή (M=3,16).

Πίνακας 1. Πίνακας με τους δείκτες κεντρικής τάσης, διασποράς και αξιοπιστίας εσωτερικής συνέπειας για τους επτά παράγοντες του CDMP

	Παράγοντες CDMP	M. O.*	ΔM	T.A.	Cronbach's α
1	Ταχύτητα λήψης της τελικής απόφασης	4,08	3,83	1,17	0,75
2	Συλλογή και Επεξεργασία Πληροφοριών	5,08	5,16	0,94	0,71
3	Επιθυμία να ευχαριστήσεις τους άλλους- Εξάρτηση	2,19	2,32	1,06	0,78
4	Αναζήτηση συμβουλής από άλλους	4,53	4,61	1,61	0,76
5	Εσωτερική Έδρα Ελέγχου	5,40	5,15	1,34	0,72
6	Επιδίωξη για το ιδανικό επάγγελμα	5,48	5,68	1,40	0,80
7	Προθυμία για συμβιβασμό	3,16	3,46	1,52	0,68

* Από 1=Καθόλου έως 7=Πάρα πολύ

Επίσης, υψηλή βαθμολογία σημειώθηκε στον παράγοντα «Εσωτερική Έδρα Ελέγχου» (M=5,40) κατά τον οποίο οι μαθητές πιστεύουν, ότι ελέγχουν οι ίδιοι το επαγγελματικό τους μέλλον και ότι οι αποφάσεις που παίρνουν το επηρεάζουν αντίστοιχα (Σιδηροπούλου-Δημακάκου κ.ά., 2011). Ο παράγοντας αυτός συνδέεται με τη χαμηλή βαθμολογία του παράγοντα «Επιθυμία να ευχαριστήσεις τους άλλους - Εξάρτηση» (M=2,19) κατά τον οποίον οι μαθητές λαμβάνουν εξ' ολοκλήρου την ευθύνη των αποφάσεών τους, δίχως να νιώθουν την ανάγκη να ικανοποιήσουν τα θέλω των σημαντικών άλλων και με την υψηλή βαθμολογία του παράγοντα «Ταχύτητα λήψης της τελικής απόφασης» (M=4,08). Η διαπίστωση αυτή ενισχύεται από το γεγονός, ότι οι μαθητές/τριες των Μουσικών Σχολείων, έχουν ήδη πάρει την απόφαση τους από την Α' Λυκείου να συνεχίσουν ή όχι σε Τμήματα Μουσικών

Σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ακολουθώντας τα αντίστοιχα μουσικά μαθήματα επιλογής στο πρόγραμμα του σχολείου, στα οποία εξετάζονται πανελλαδικά για την εισαγωγή τους στις αντίστοιχες σχολές.

Έρευνες έχουν δείξει, ότι το άτομο, που ασχολείται με καλλιτεχνικά επαγγέλματα, έχει διαμορφώσει την εικόνα του εαυτού του ως καλλιτέχνη από την παιδική του ηλικία, επομένως το ίδιο το άτομο δεν θεωρεί πως τίθεται ζήτημα επιλογής επαγγέλματος κατά την περίοδο της εφηβείας (Wuthnow, 2001). Επιπλέον, η ενασχόληση με την τέχνη είναι *μία* δυναμική διαδικασία που το άτομο τη βιώνει σε όλα τα στάδια ανάπτυξής του, μέσα από καλλιτεχνικές δράσεις που συμμετέχει και δημιουργεί (Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Αργυροπούλου & Δρόσος, 2014). Επομένως, συγκρίνοντας, τον υψηλό βαθμό του παράγοντα «ταχύτητα λήψης της τελικής απόφασης» ($M=4,08$) με τους αντίστοιχους χαμηλότερους βαθμούς του ίδιου παράγοντα σε έρευνες που διεξήχθησαν με το ερωτηματολόγιο CDMP στη Γ' τάξη Γενικού Γυμνασίου ($M=3,84$) (Σιδηροπούλου-Δημακάκου κ.ά., 2011) και στη Β' και Γ' Λυκείου Επαγγελματικού και Πειραματικού Λυκείου ($M=3,71$) (Ζούζουλα, 2017), μπορεί να ειπωθεί ότι, η διαφορά αυτή παρατηρείται λόγω της ενασχόλησης των μαθητών με τη μουσική, της επιλογής να ασχοληθούν επαγγελματικά με αυτή και τον αυτοπροσδιορισμό τους ως καλλιτέχνες. Από την άλλη, έχει διαπιστωθεί, ότι ο παράγοντας «καλλιτεχνικό ταλέντο» υπερισχύει των υπόλοιπων περιβαλλοντικών παραγόντων που μπορούν να επηρεάσουν τη λήψη επαγγελματικής απόφασης (Σιδηροπούλου-Δημακάκου κ.ά., 2014).

Η παραπάνω διαπίστωση ενισχύεται και από τα αποτελέσματα των ελέγχων συσχέτισης του Pearson για τους επτά παράγοντες του ερωτηματολογίου CDMP. Ο παράγοντας «Ταχύτητα λήψης της τελικής απόφασης» σχετίζεται αρνητικά και στατιστικώς σημαντικά με τον παράγοντα «Επιθυμία να ευχαριστήσεις τους άλλους-Εξάρτηση» ($r=-0,347$, $pn= 0,000<0,01$), τον παράγοντα «Αναζήτηση συμβουλής από άλλους» ($r=-0,276$, $pn= 0,002<0,01$) και τον παράγοντα «Προθυμία για συμβιβασμό» ($r=-0,307$, $pn= 0,001<0,01$) ενώ αντιθέτως, σχετίζεται θετικά και στατιστικώς σημαντικά με τον παράγοντα «Εσωτερική Έδρα Ελέγχου» ($r=0,303$, $pn=0,001<0,01$) και τον παράγοντα «Επιδίωξη για το ιδανικό επάγγελμα» ($r=0,199$, $pn= 0,031<0,05$).

Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τα παραπάνω ευρήματα, συμπεραίνεται ότι το κλίμα και ο ειδικός χαρακτήρας των Μουσικών Σχολείων ενεργούν θετικά στις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ σχολείου και οικογένειας συμβάλλοντας στην αποτελεσματικότερη λειτουργία τους. Επίσης, ενεργούν θετικά και στην επαγγελματική ανάπτυξη των μαθητών, αφού αποτελούν έναν από τους σημαντικούς παράγοντες που επηρεάζουν τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις τους.

Καταληκτικά, για την προώθηση, ενίσχυση και διεύρυνση της γονεϊκής συμμετοχής στο σχολείο, προτείνεται η δημιουργία σχολικής διαδικτυακής πλατφόρμας, στην οποία ο εκπαιδευτικός, μέσω e-εκπαιδευτικών εργαλείων ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης, θα μπορεί να βοηθάει τους μαθητές, στη μελέτη των μαθημάτων τους και θα προσφέρει στους γονείς ενθάρρυνση, συμβουλές, και εκπαιδευτικές προτάσεις για να στηρίζουν οι ίδιοι την εκπαίδευση του παιδιού τους

(π.χ. βιβλία, εκπαιδευτικά βοηθήματα κ.ά). Επίσης, για την πληρέστερη ενημέρωση των μαθητών στα νέα εκπαιδευτικά και επαγγελματικά δεδομένα, προτείνεται η άμεση σύνδεση της e-πλατφόρμας με τις υπηρεσίες Συ.Ε.Π. που παρέχονται από τα Κέντρα Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης (Κ.Ε.Σ.Υ.).

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Antonopoulou, K., Koutrouba, K., & Babalis, T. (2011). Parental involvement in secondary education schools: The views of parents in Greece, *Educational Studies*, 37(3), 333–344.
- Γεωργίου, Σ. (2000). Παράμετροι και συνέπειες της γονεϊκής εμπλοκής στην εκπαιδευτική διαδικασία των παιδιών τους, *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 110, 56–64.
- Δημητρόπουλος, Ε. Γ. (2007). *Αποφάσεις – Λήψη Αποφάσεων. Διεπιστημονική Προσέγγιση στη Θεωρία και Πράξη. Εισαγωγή στην Ψυχολογία των Αποφάσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Ζούζουλα, Ο. Λ. (2017). *Αυτοεκτίμηση, Άγχος και Λήψη Επαγγελματικής Απόφασης μαθητών Λυκείου*. (Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Εργασία). Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε., Αθήνα.
- Gati, I., Landman, S., Davidovitch, S., Asulin-Peretz, L., & Gadassi, R. (2010). From Career Decision-Making Styles to Career Decision-Making Profiles: A Multidimensional Approach. *Journal of Vocational Behavior*, 76(2), 277–291.
- Goldstein, W. M., & Hogarth, R. M. (1997). Judgment and decision research: Some historical context. In W. M. Goldstein & R. M. Hogarth (Eds.), *Research on Judgment and Decision Making: Currents, Connections, and Controversies* (σσ. 3–65). Cambridge: Cambridge University Press.
- Κασσωτάκης, Μ. (1999). *Η πληροφόρηση για τις σπουδές και τα επαγγέλματα*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Κιρκιγιάννη, Φ. (2012). Επικοινωνία Σχολείου – Οικογένειας. *Τα εκπαιδευτικά*, 103-104, 95-119.
- Lunenburg, F. (2010). Schools as open Systems. *Schooling*, 1(1), 1–5.
- Μανωλίτσης, Γ. (2004). Η εμπλοκή των γονέων στην προσχολική αγωγή. *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, 10(38), 121–145.
- Μπίκος, Κ. Γ. (2011). *Κοινωνικές σχέσεις και αλληλεπίδραση στη σχολική τάξη*. Αθήνα: Ζυγός.
- Μυλωνάκου-Κεκέ, Η. (2009). *Συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας: θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές εφαρμογές*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Μουσιάδου, Α. (2012). *Κοινωνικοί παράγοντες που επηρεάζουν τον επαγγελματικό προσανατολισμό κατά την εφηβεία*. Ανακτήθηκε 6 Ιουνίου, 2017, από <http://www.scientific-journal-articles.org/greek/free-online-journals/education/education-articles/moisiadou-aikaterini-prosanatolismos-efiveia/moisiadou-epaggelmatikos-prosanatolismos.htm>
- Πανελλαδική διαμαρτυρία γονέων για τα μουσικά σχολεία. (2010, 12 Οκτωβρίου). *Το Βήμα*. Ανακτήθηκε 10 Ιουνίου, 2016, από <https://www.tovima.gr/2010/10/12/society/panneladiki-diamartyria-gonewn-gia-ta-moysika-sxoleia/>
- Παπαγεωργάκης, Π. (2006). *Στάσεις Διευθυντών αναφορικά με τη συνεργασία σχολείου και Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων στο νομό Κορινθίας*, Διπλωματική εργασία, ΤΕΠΑΕΣ Πανεπιστημίου Αιγαίου, Ρόδος.
- Pervin, L., & John, O. (1999). *Θεωρίες Προσωπικότητας*. (Επιμ. Α. Μπρούζος). Αθήνα: Τυπωθήτω – Δαρδανός.
- Πνευματικός, Δ., Παπακανάκης, Π., & Γάκη, Ε. (2008). Γονεϊκή εμπλοκή στην εκπαίδευση των παιδιών: Διερεύνηση των πεποιθήσεων των γονέων. *Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος*, 6, 193–216.
- Σαΐτης, Χ. (2007a). *Οργάνωση και λειτουργία των σχολικών μονάδων*. Αθήνα: έκδ. ιδίου.
- Σαΐτης, Χ. (2007b). *Ο Διευθυντής στο σύγχρονο σχολείο. Από τη θεωρία...στην πράξη* (3η έκδ.). Αθήνα: έκδ. ιδίου.
- Σιάσος, Σ. (2016). *Η Συνεργασία Σχολείου-Οικογένειας ως παράγοντας Αποτελεσματικής Λειτουργίας των Σχολικών Μονάδων: Στάσεις και αντιλήψεις των εκπαιδευτικών των*

- Μουσικών Σχολείων της Ελλάδας*. (Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Εργασία). Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα.
- Σιάσος, Σ. (2017). *Παράγοντες που επιδρούν στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις των μαθητών της Β' και Γ' Λυκείου των Μουσικών Σχολείων*. (Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Εργασία). Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε., Αθήνα.
- Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ., Αργυροπούλου, Α., & Δρόσος, Ν. (2011). Διερεύνηση των «προφίλ» λήψης εκπαιδευτικών και επαγγελματικών αποφάσεων των εφήβων με τη χρήση του Ερωτηματολογίου Χαρακτηριστικών Λήψης Επαγγελματικής Απόφασης. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, 96-97, 74–93.
- Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ., Αργυροπούλου, Α., & Δρόσος, Ν. (2014). *Επαγγελματική συμβουλευτική και διαχείριση σταδιοδρομίας: Τετράδιο Εργασίας*, Κ.Ε.Α.Ε.Σ. Τμήμα Φ.Π.Ψ., Τομέας Ψυχολογίας, Ε.Κ.Π.Α.
- Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ. (2009). *Επαγγελματική Αξιολόγηση. Τεστ και ερωτηματολόγια επαγγελματικού προσανατολισμού*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Σταυρόπουλος, Λ. (2018, Νοέμβριος 20). SOS για το παρόν και το μέλλον των Μουσικών Σχολείων. (2018, 20 Νοεμβρίου). *Το Βήμα*. Ανακτήθηκε 11 Ιανουαρίου, 2019, από <https://www.tovima.gr/2018/11/20/society/sos-gia-to-paron-kai-to-mellon-ton-mousikon-sxoleion/>
- Συμεού, Λ., (2008). Σχέσεις εκπαιδευτικών-γονέων: Μοντέλα εκπαιδευτικών της Κύπρου. Στο Μπρούζος, Α., Μισαηλίδη, Π., Εμβαλωτής, Α. & Ευκλείδη, Α. (Επιμ.), *Σχολείο και οικογένεια, Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος*, 6, 35–171, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Valli, L., Stefanski, A., & Jacobson, R. (2013, April). School-community partnerships: Typologizing the research. *Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association*. San Francisco.
- Wuthnow, R. (2001). *Creative Spirituality: The Way of the Artist*. USA: University of California Press.